

En psykisk krigsskadd, ung indiansk mann, "med store sår i sin sjel" blir tatt av stammens eldste, kastet utfor en klippe og ned i en innsjø. Han kunne ikke svømme. Hvorfor skjedde det?

"For femten år siden sto jeg i en potetåker i Idaho og snakket med en gammel indianer. Vi snakket om livet hans på reservatet. Han var Blackfoot-indianer og forfedrene hans hadde brukt potetåkeren vi stod på som jaktmark for hundre år siden. Etter hvert kom vi inn på Vietnam, hvor både hans svoger han selv og hadde deltatt. Begge kom de tilbake uten en skramme, men han fortalte at svogeren hans hadde "store sår i sin sjel. De ville ikke gro". De var atten og nitten år gamle. Det viste seg at svogeren hadde fått det som ble kalt posttraumatisk stressyndrom. Etter et opphold ved et militært psykiatrisk sykehus kom han hjem igjen til reservatet. Han hadde blitt alkoholiker og pillemisbruker. Terapien og medikamentene han hadde fått ved sykehuset hadde ikke hjulpet. Staben på sykehuset hadde etter ett år blitt enige om at det kunne bidra til hans rekonvalesens hvis han tilbrakte tid hos sin egen stamme på reservatet.

”Når han ankom var han stum, trist og innesluttet, og han sa han ville ta sitt liv. Vi visste ikke hva vi skulle gjøre med ham. Når noe slikt skjer med en i stammen samles ofte de eldste til råd. I slike tilfeller drøfter man lenge hvordan man skal finne en løsning som gir han og familien fred. De eldste besluttet å ta ham med til Bearclaw lake og kaste ham uti”. Jeg stusset litt over dette og spurte om det var en god løsning. ”Det er viktig å huske at svogeren min ikke kunne svømme. Hvis han hadde kunnet det ville det ikke fungert. Han ble plassert på kanten av en klippe, så sang vi for ham, og han ble kastet uti mens han skrek. Etter en lang stund hvor vi ikke var sikre på om han skulle klare seg, kom han seg omsider inn på bredden igjen. Etter den dagen var min svoger frisk. Senere sa han at han hadde funnet tilbake makten sin.”

Denne historien har senere fått meg til å tenke over hva det var som skjedde under denne seremonien. Hva gjorde denne indianeren frisk? Hva var ”makten” han hadde funnet tilbake? Historien har fått meg til å stille spørsmålstegn ved psykoanalysens og terapiens funksjon, samt evne til å hjelpe mennesket i overgangsfaser og kriser i livet.

Et kjennetegn ved det å være ung i et sekularisert vestlig samfunn er blant annet den økende uthuling av mening i de seremonier og riter som markerer forandringene i et menneskes liv. Selv ikke i det ritualet som konfronterer mennesket med døden – begravelsen - blir døden anerkjent som en naturlig del av livet. I begynnelsen ser vi bare en lukket kiste, og holder våre barn unna, slik at de ikke skal bli ”traumatisert”. Når kriser, ulykker eller dødsfall inntreffer er derfor mange nesten totalt uforberedt. De har blitt forskånet for disse erfaringene fram til voksenalder.

Uten overgangsritenes tydeliggjøring av hva det vil si å være et voksent menneske mangler viktige erfaringer som gjør individet ansvarlig.

I møte med fortellingen om den unge indianeren blir man klar over at den reelle erfaringen i indianerens kamp for å overleve svømmeturen var en tydeliggjøring av hans egen dødelighet, noe som ga ritualet en mer "helbredende" kraft enn terapitimer og medisiner. Under svømmeturen ble han tvunget til å kjempe for å overleve, og å anerkjenne at i dette øyeblikket var det ikke noen som kunne redde ham. Han erfarte at han gjennom å overleve dette ikke ga opp. I stedet gjorde han det eneste han kunne: overleve. Det finnes kanskje ikke noe tydeligere markering av det å bli et voksent menneske enn dette: å ta ansvar for eget liv, å finne tilbake til "makten" sin

Av Anders Braarud Hanssen

Master i filosofi, skribent

Dette er Innledning til artikkelen:

Vilje til avmakt.

Les mer: <http://www.vorden.no/index.php?id=25>